

Következik a hollandi, teljes lesz a fesztivál

Fischer Ádám Ringről, Rádiózenekarról, memoárról

A Tetralógia és a két évvel ezelőtt bemutatott Tannhäuser került színre a Budapesti Wagner-napok idei sorozatában. A Művészetek Palotája júniusban már kilencedik alkalommal várta a világ minden pontjáról érkező zenedráma-rajongókat. A Fischer Ádám ötletéből és irányításával született programsorozat jövőre válik teljessé, akkor kerül végre színre A bolygó hollandi is. A Wagner-napok dirigense azt ígéri, lesz folytatás, marad a LED-fal, és jövőre is a Rádiózenekar muzsikál az esteken. Fischer Ádám emellett arról is mesélt, hogy készül önéletrajzi kötetére, ősszel ismét a MET-ben dirigál, Koppenhágában pedig folytatja a lemezfelvételeket.

elmondhatjuk, hogy mind a tíz zenedrámát bemutattuk. Nagy öröm, hogy a fesztivál mindenkinek tetszett, s akkora sikert aratott, hogy folytatjuk.

I Most, hogy teljes a program, mi lesz a folytatás és hány évre tervezik a Wagner-napokat?

– Még nem tudjuk pontosan, hogy meddig és milyen koncepcióval kerül színre a fesztivál, s azt sem, hogy a meglévő előadásokat próbáljuk-e jobbra tenni, vagy tudunk-e mindig új és új rendezéseket életre hívni. Sajnos, a próbalehetőségek nagyon szűkösek, roppant koncentrált, előkészített munkára van szükség. Különben nem élnek ezek a zenedrámák. Mindez ugyanis nemcsak zenei, hanem műszaki kérdés is...

I Elegendő az a próbamennyiség, amennyire lebetűsük van?

– Nem. De az sosem elég, ez az egyik nehézsége ezeknek a zenedrámáknak. A Ring, ahogy azt Wagner elképzelte tulajdonképpen egyetlen opera, 14–15 órás, tiszta játékidővel, amit – a szükséges pihenőkkel együtt – négy nap alatt kell végigjátszani. Ez a Tetralógia eredeti értelme. Egy ilyen művet gyakorlatilag lehetetlen minden részle-

tében olyan módszerrel próbálni, betanítani, begyakorolni 15–20 nap alatt, mint mondjuk egy Mozart-szimfóniát. Itt maximális egyéni felkészültségre és előadás alatti reakciókra van szükség, mind a zenészek, mind a karmester részéről.

I Azt látom viszont, hogy némileg rövidült a sorozat, hiszen korábban volt, hogy kétszer is felhangzott a Ring...

– Magam is azt szerettem volna, hogy többször játsszuk, hiszen ez az egy-egy előadás pazarlás ilyen remek produkciók esetén, sajnos azonban a dupla sorozatnak voltak pénzügyi akadályai. A jegybevétel – hiába van teltház – a költségek töredékét fedezi csupán... Nyugaton akadnak persze olyan rendezvények, ahol a belépők árából lehet finanszírozni a produkciót. Salzburgban nemrég dirigáltam például egy gálaesten, s a 350 eurós jegyeket hamar elkapkodták, zsúfolásig megtelt a terem.

I Ezért a pénzért valódi sztárgálát kaptak a Pütkösdi Játékokon, olyan fellépőkkel, mint Teresa Berganza, Ruggero Raimondi, José Carreras, Erwin Schrott, Vesszelina Kaszarova, Ildebrando D'Arcangelo és a fesztivál művészeti vezetője, Cecilia

I Annak idején, amikor elindította a fesztivált, azt tervezte, hogy a zeneszerző 2013-as jubileumára az összes zenedrámáját színre viszik. Most, túl a bicentenáriumon, hogyan folytatják a Budapesti Wagner-napok sorozatát?

– Sajnos valóban nem sikerült minden darabot bemutatnunk az elmúlt évek alatt. A bolygó hollandit az Operaházzal koprodukcióban kívántam színpadra állítani, de a vezetőváltások miatt ez az elképzelés meghíúsult. Szerencsére azért nem marad ki a sorból, a következő fesztiválon, 2015-ben – az eredeti elképzeléseink szerint – Kovalik Balázs rendezésében, s az én dirigálásommal mutatjuk be. Korábban már sokat beszélgettünk az előadásról, s ősszel kezdjük ismét előkészíteni ezt a bemutatót. A drezdai változatot játsszuk majd, amit Bayreuth is hitelesnek fogadott el. Így jövőre végre teljes lesz a Wagner-repertoár a Müpában,

A Rádiózenekar fúvósai szólaltatják meg a szünetek végét jelző fanfárt

Foto: Kotschy Gábor, Művészetek Palotája

FOTO: CSIBI SZILVIA, MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

Bartoli... Ilyen jegyárakkal azonban nem lehet itthon dolgozni.

– Budapesten valóban mások a lehetőségek. S hiába vennék meg a japánok a Müpában még egy Ring-sorozat jegyeit, boldogan kifizetve a 200–250 eurós jegyárakat, ezt a hazai közönséggel nem lehet megtenni. Így marad az egyetlen sorozat... De mindannyian arra törekszünk, hogy a produkció tényleg különleges legyen.

I *Ez a fesztivál a Müpa bérét vitte a világra... Nemrég interjút készítettem Káel Csaba vezérigazgatóval, aki említette, szeretnék az előadásokat utaztatni minél többfelé. A Ringgel is turnéznaának?*

– Elképzelhető, jelenleg is folynak erről tárgyalások. Az érzelmeim azonban ennek kapcsán kettősek. A Wagner-sorozat az ötletem alapján indult útjára, a Művészetek Palotája saját produkciójaként, s erre az intézményre lett testre szabva. Azért, mert azt akartuk, hogy minél többen jöjjenek, Budapestre. Miután az itteni teremre, akusztikára lett minden kitalálva, így nem biztos, hogy máshol is ugyanilyen jól hatna. Viszont, ha egy másik helyszínen nem lenne ilyen remek, azzal magunknak ártanánk... Tényleg nem tudom, mi lenne jó...

I *Sok függ a batalmas LED-faltól, amit viszont nem egyszerű utaztatni. Az itteni próbákat is nehezíti, sok időbe telik a felépítése. Szó volt ezért arról is, hogy valami mással helyettesítik...*

– Nem, a fal marad. Tervezték, hogy egyes helyeken változtatunk a rendezésen, de ez idén nem sikerült, hiszen nagyon szorosan összefonódik a produkció összes eleme egymással. Ahhoz, hogy valamit kicseréljünk, több próbára lenne szükség. Ahogy ahhoz is, hogy valamit elhagyjunk... Szóval: a fal és minden más marad. S az érdeklődők jövőre is láthatják, hiszen A bolygó hollandi mellett ismét a Ring hangzik fel.

I *Milyen szerepe lesz a Rádiózenekarnak? Akadtak ugyanis olyan évek, amikor az Opera együttesével osztották meg az előadásokat.*

– A Rádió társulata ugyancsak marad. A dalszínház együttese már nem vesz részt a fesztiválban, a korábban, általam indított koprodukciónak mára már kifutottak, a további egyeztetés pedig komoly nehézségekbe ütközött... Az Opera nem akarta folytatni, így én sem. Kicsit haragszom is, mert nem segítettek az előadások tervezését, minden egyeztetés nélkül tűzték ki a Strauss-fesztivál próbáit olyan időpontokra,

Foto: Kotschy Gábor, Művészetek Palotája

Hartmut Welker Alberich szerepében (Wagner: A Rajna kincse)

amelyekre a Müpában a zenedrámák voltak – már jóval korábban – kitűzve. Alig tudtunk így elegendő Wagner-tubást felkérni, végül már egy bécsi művészt is meg kellett hívnunk az egyik főpróbára. Hangszerekből is hosszas szervezést követően lett csak elegendő...

! Régóta ismeri a Rádiózenekart. Milyennek tartja jelenleg az együtttest?

– Veszélyben vannak, úgy látom most is. Leépítik az állásokat, kisebbek lettek a fizetések. A zenészekről pedig nem lehet rossz néven venni, hogy a „közlekedő edények” szabályát követik. Mindenki oda megy, ahol többet ajánlanak. Kérdés, romlik-e mindentől a zenekar színvonala. Kovács János megpróbál megtenni az együttesért mindent, ebben biztos vagyok. Most kiváló teljesítményt kell nyújtaniuk, a Wagner-eseteknek jónak kell lenniük. Akkor lehetnek részesei jövőre is ennek sorozatnak. A legfontosabb pedig az lenne, hogy olyan fizetést kapjanak a muzsikusok, hogy a legjobb tagok ne távozzanak. Hogy ez most mennyire biztosított, azt nem tudom... De abban biztos vagyok, hogy az előadásokon, a Müpában remekül muzsikálnak majd.

! *Tavaly is beszélgettünk, s akkor említette, újdonság, hogy egy fiatal dirigens is csatlakozik a fesztiválhoz, hogy ne Ön vezényelje az összes előadást. Idén azonban azt láttam, minden este ismét csak Önnél lesz a karmesteri pálcá.*

– Szerettünk volna egy másik ifjú dirigens felkérni, csak végül nem tudott jönni. S ahogy mondtam: a Ringnek sajátos a problématikája. Azok a karmesterek, akik nem képesek egészen más logikával gondolkodni és nagyon gyorsan próbálni, elvesznek benne. Sok próbára pedig nincs lehetőség. Az agynak át kell állnia egy teljesen más karmesteri stílusra. Nagyon leegyszerűsítve ez a „mondjam vagy mutassam” – dilemma, hiszen a karmester vagy beszél róla, mit szeretne, vagy megmutatja. Olyan fiatal dirigensre lenne szükség, akinek megvan az a sokévtizedes rutinja, mint nekem... Persze, azért a következő fesztiválra is keresnek ifjú kollégákat. Meglátjuk, mennyire járunk sikerrel. Ha pedig a Müpa vezetése úgy véli, nélkülem nem megy, akkor örömmel veszek részt mindebben, de nem akarom, hogy úgy tűnjék, itthon elveszem egy egész fiatal karmester-generáció elől azt a lehetőséget, hogy Ringet vezényelhessenek...

! *Majd ezekről a tapasztalatokról is írhat az önéletrajzi könyvében. Emlékiratok lesznek vagy portrékötet?*

– Valamikor szeretném megírni az életem során gyűjtött élményeket, de hogy ez mikorra készül el, még nem tudom. Van kiadó, aki portrékötet iránt is érdeklődik, kérdés, hogy mi fog születni és mikor. De előbb-utóbb lesz memoár...

! *Egyelőre azonban – elnézve a naptárát – azt látom sok ideje nincs írni, hiszen dirigálnivalója akad bőven. Ősszel például a New York-i Metropolitanban lép pódiumra.*

– Igen, A varázsfuvolát vezényelem, de előtte még Salzburgba is visszatérek, ahol a nyári fesztiválon Mozart-művek mellett egy ismeretlen Michael Haydn-darabot is vezényelek. A következő szezon első felében pedig Koppenhágában is több időt töltök. Tizenöt esztendeje vezetem a Dán Nemzeti Kamarazenekart, velük folytatom a Beethoven-lemezfelvételeket. Budapestre az Újévi koncertre térek vissza a Művészetek Palotájába, s aztán pedig ismét a Wagner-napokra.

R. Zs.